

Մ Ա Ղ Թ Ա Ն Բ

Ա Ռ Ս Ո Ւ Ր Բ Ե Ր Ր Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն

Որ ի դուրս խանդաղատիս ի խնամ գոյից հայր գերաբուն
Յար դէս տրխեղծ մեղաշաղախ խնայեցից յողորմութիւն
Յարդարութեան շանթից անեղ տուեսլ առ մեղ Որդիդ սիրուն
Եւ ջնջեցիք զմեր դատախնիս զնա մատնեալ ի մահ յարիւն :

Տէր դու զմեզ սղորմութեամբ
Քաւեան և մի արդարութեամբ :

Ընցաք, ո՞ Տէր, ըզուրբ կամօքդ և զօրինօքդ հոգեպարար,
Ճենճերք մեղաց մեզք մոլութեանց մթապնեցին զոգիս թշուառ,
Եւ չարութիւնք մեր և յանցումք սնցին ՚նդ սահման և ընդ կողար,
Օ՛ ի ապաշորհ երախտեաց քոց գտաք զարդիս և ցանդ վառթար :

Տէր դու ներեան խնդրեմք ի գուրթ,
Եւ ըզսիրտ մեր սրբեան ընդ փոյթ :

Ո՛վ խաչեալ Տէր Աստու Փրկիչ, դու մարմնացեալ կաաարեալ սէր
Որ վասն մեր յերկնից յերկիր իջեր զենար անձնանուէր
Ի բանս, ի թուք, ի խաչ, ի մահ քկեցիք զանձնդ մարդոյն ի սէր
Որպէս նահինիս և զմեզ փրկեա ի դժոխոցն զիւստուներ :

Սարբեա Քրիստոս յանհաւն ք՞ սէր,
Ըզսիրտս, զմիտս և զկամս մեր :

Ո՛վ Հայր, Որդի և Սուրբ Հոգի, Երբօրդութիւն և միջնութիւն,
Ո՛ր որ ի յերս անդնդահերձ և մուտս արփոյդ անծա անքուն,
Օ՛ մեք տնկօք և զթռչեկօք միշտ հաւասար քո զակնարկուն,
Վոյեմք զՀօր արդարութիւն, ըզէր Որդւոյ, զննամ Հոգւոյն :

Հնչեա առ մեզ, ո՞ Հոգի սուրբ,
Ըզսիրտ շնորհացդ մաքուր և նուրբ :

Ս. Վ. Լեւոնյանց :

Կ Ե Ն Ս Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Պ Ա Ս Գ Ա Լ Ա Յ

(Հարունսիրութիւն, տես թիւ 8) :

Եղբայրս շատ մեծ ուրախութիւն
գգաց Տիրոջ այս շնորհքին համար, զոր
իրեն բրած կը համարէր : Որովհետեւ
այս ցաւը այնպիսի անձի մը վրայ էր,
որ բաց ի ազգակցութենէ՝ իրեն հո
գեւոր զաւակն էր մկրտութեան,
ուստի իւր մխթարութիւնը ևս մեծ
փշաւ, անանկով որ Լյառուած՝ սոքան

յայտնի կերպով ինքզինքը կը յայտնէր
այնպիսի ժամանակի մը մէջ, եւր-հաւ
ւաորքը ժողովրդեան մեծ մասի ալը
տին մէջ բողոքովն մարած կ'երեւ
ւէր : Եւս ուրախութիւնը այնքան
մեծ եղաւ, որ եղբօրս սրտի խոր
քը թափանցեց, եւ Լյառուած անսք
մարին ներշնչեց զարմանալի խորհրդ.

« Գաճու թիւններ հրաշից վերայ, որ իր կրօնական գաղափարը առելի պարզեւեցաւ և կրկնապատկեց այն սէրն ու յարգանքը՝ զոր միշտ ունէր դէպ 'ի կրօնն » :

Եւ այս առթիւ անոր մէջ անհուն բաղձանք մը ծնաւ շարունակ աշխատիլ անաստուածներուն գլխաւոր եւ ամենաթիւր կարծիքներն ու ճարտար մըտաւթիւնները հերքելու և մեծ եւ աւանդով կը քննէր հակառակորդաց յառաջընթացութիւնները, և իւր բոլոր ուշադրութիւնը դարձուցած էր միջոցներ գտնել զանոնք համոզելու, ինքզինքը՝ բոլորովին այս աշխատութեան տուած էր :

Իւր աշխատութեանց վերջին տարին բոլորովին 'ի գործ դրաւ այս նիւթիս վրայ զանազան խորհրդածութիւններ հաւաքելու և Գալիլէի (յոռուած) որ իրեն այս նպատակը և իրեն բոլոր մտածութիւնները ինքնին ազգած էր, չուզեց որ նա՝ այն նպատակը 'ի կապաւոր հասցունէ, որուն գաղափիր անհաս է մեր մտքէն » :

Գալիլէի աշխարհէն հեռանալը զոր քննութեան առած էր, չէր կարող արդիւլէլ զինքը երեւել և հանձարեղ տնօրէնք տեսնելու, որոնք աւաճանութեան այս գիտաւորութիւնները ունենալով՝ իւր կարծիքը կը հարցանէին և ճշգրտութեամբ անոր կը հետեւէին, և ուրիշները՝ որոնք հաւատքի վրայ տարակոյտ ունէին, գիտնալով որ եղբօր միտքը շատ բարձր էր, կու գային անոր խորհուրդ հարցնելու, և միշտ գոհ կը դառնային. այնպէս որ այն բոլոր անձինքը՝ որոնք հիմա կ'ապրին քրիստոնէական կեանքով, կը վկայեն որ անոր խորհրդաց, տուած անդեկութեանց և բացատրութեանց պարտական են իրենց ամեն բարեպետ կենցաղաւարտութեամբ, 'ի անսխառութեամբ

թիւնները՝ ուր զինքը՝ շարունակ կը հրաւիրէին, թէպէտ և բոլորն ալ 'իստուածասիրութիւնը նդատակ ունէին, Գալիլէի քանի որ հոն գտնուելու ըլլար, առանց վտանգի դուրս չելլաւ երկիւղը իրեն մէջ կը կրէր և ոչ բովանդատեւ խիղճը իրեն թույլ չէր տար մերժել մարդկանց օգնութիւնը, զոր իրմէ կը խնդրէին, ասոր համար ալ ուրիշ հնարք մը գտած էր :

Իներքուստ մարմնայն վրայ՝ սլաքաւոր երկաթէ գօտի մը կը գործածէր, և երբ քանի մը ունայն մտած մտնէր գալու ըլլար և կամ զուարճուէր թիւն զգար տնտէր, ուր կը գտնուէր, կամատունց նման քաներ պատշաճէր, արմու կի հարուածներով կը կրկնապատկէր սլաքի հարուածոց օգտակարութիւնը, և այս կ'ընէր իր պարտականութիւնը ընդմիջապէս համար 'ի յոյս կիրաւութիւնը իրեն այնքան օգտակար երեւեցաւ, որ մինչև իւր մահը պահպանեց և իւր կենաց մինչև վերջ ջին իսկ վայրկեանը, ուր շարունակեալ ցաւոց մէջ էր, որովհետեւ ոչ գրեւ և ոչ կարգով կարող էր և ստիպուած էր դատարկ մնալ և զուտանքի երթալ 'ի արունակ կը վախնար որ անգլաղ կեանքը՝ զինքը իրեն նպատակէն չը հեռացնէ » :

(Ներքայն ամեն քաները իրեն մահուանէն յետոյ գիտցանք, և առաքինի անձէ մը՝ որուն վրայ մեծ վստահութիւն ունէր և որուն պարտաւորուած էր ըսել ամեն բան պատշաճութեամբ բացատրելով » :

Եւ կենաց խառնութիւնը՝ յառաջ կու գար այն մեծ սկզբունքէն զոր իրեն վրայ կը գործադրէր, այսինքն հրամայելով ամեն հեշտութիւններէ, որովհետեւ այս սկզբունքի վրայ հիմնած էր իրեն կենաց բոլոր կանոնը : Իւր մեծ նակեցութեան սկզբնաւորութենէն 'ի վեր միւս սկզբանէ գործադրութեան

մէջ եւս թերի չէր մնար, որ զինքը կը տարագրէր բոլոր ունայնութիւններէ հը ըտժարիլ: Վասն զի այնքան քանակ իր էր բոլոր անօգուտ բաները նուազեցուցանել, որ կամայ կամայ իրեն սենեկին մէջ օժոց կամ գորգ մ'ալ չէր գտնուէր, որովհետեւ կը հաւատար որ ապիկա կարեւոր բան մը չէր, նոյն իսկ վայելչութեան համար ստիպուած չէր ունենալ: Բանզի իւր մօտ միմիայն իրեն մարդիկը կուգային, որոց ձեռքով միշտ կը պահեսցնէր իւր սենեկի կօշ կարասիքը: Այնպէս որ անոնք երբեք չէին զարմանար անոր այն տեսակ ապրելուն վրայ և զոր ուրիշներուն և ոչ յորդոր կը կարդար 'ի գործ-դնել':

Ահա հինգ տարուան անցուցած կեանքը, երեսուն տարեկանէն մինչև երեսուն և հինգ տնտեսաբար աշխատելով 'ի փութոս Աստուծոյ, յօգուտ ընկերին և իրեն անձին, քանակով ևս քան զեւ զինքը կատարեալ գործել և կարող է մարդ բոլ թէ՛ այս է բոլոր ժամանակը որուն մէջ նա ապրեցաւ, որովհետեւ վերջին չորս տարին զոր Աստուած յետոյ իրեն տուաւ, ուրիշ բան չէր բաց եթէ վիշտ և նեղութիւն: Աւնեցած հիւանդութիւնը նոր պատահած հիւանդութիւն չէր, այլ մեծ անարութեան մը կրկնութիւնն էր, որուն էնթարկուած էր իրեն պատահեկութենէն: Բայց այս միջոցիս այն չափ սնտոկացաւ, որ վերջապէս զանի կա ընկճեց և բոլոր չըմանիս մէջ նա մէկ վայրկեան չը կրցաւ աշխատիլ այն գործին, զոր ձեռնարկած էր կրնին համար և ոչ օգնել անոնց որոնք իրեն կը դիմէին խորհուրդն ու կարծիքը հարցանելու, ոչ բերանով և ոչ գրով, որովհետեւ իրեն չարարանքը այնքան շատ և սաստիկ էր, որ չէր կրնար աշունջ հետաքրքրութիւնը յագեցուցանել թէպէտ և իսկ կը բաղձար:

Իւր հիւանդութեանց այս նորագուծութիւնը ատամնացաւով մը սխաւ, որ անորմէ քուն քաած գործողին բարձաւ: Իւր մեծ տընութեանց մէջ զի չէր մը աննպատակ մտածութիւն մը անիտ տալարկութեան վրայ միտքը եկաւ: Այս մտածմունքը ուրիշ մը հետեւեցունելով, և ասոր ալ դարձեալ ուրիշ մտածումը յաջորդելով, այսպէս մտածութեանց բազմութիւն մը որը իրարու ետեւ հետզհետէ յաջորդեցին, պարզեցին անոր գրեթէ ակամայ այս ամեն բաներու լուծումը և պատճառները, որուն վրայ ինքը ևս շատ զարմացաւ: Այս որովհետեւ երկար ժամանակ կար որ նա իրեն համոտութիւնները շարունակելէն դադարած էր, այս պատճառաւ չուզեց որ միայնակ զանոնք գրէ, այլ պատեհ ժամանակաց մէջ մէկուէն պատմելով, որմէ շատ կ'սկսածէր, ամենայն յարգանք և երախտագիտութեամբ, որով կը պատուէր զայն: Այս անձը՝ որ իւր բարեպաշտութեամբ այնքան նշանաւոր էր որքան իւր մտաց պատուական ձրիքն ու տընտաւոտիմ ըլլալովը՝ կազմեց և յարդարեց մի ծրագիր, որ միայն Աստուծոյ փառաշքը կը վերաբերէր: և այս անձը գտաւ յարմար ժամանակ որ զայն գործածեց ինչպէս որ շինուած էր և յետոյ զայն տպել տուաւ: Ապայն թէ գրութիւնը և թէ տպագրութիւնը կատարուեցաւ չքատապաւ:

Բայց իւր հիւանդութիւնները առանց զինքը մէկ վայրկեան հանգիստ թողելու, տալիսցին զինքը նաեւ, ինչպէս որ առաջ ըսինք, երբեք չաշխատիլ և գրեթէ ոչ օրի հետ ալ տեսութիւն չէր կրնար բնել: Եթէ հասարակաց և մասնաւորաց ծառայութիւն մատուցանելու արգիլուեցաւ, այս ակարարութեանը առթիւ այնու ամենայնիս

երբէք իրեն համար անօգուտ չեղան նորա, և ինքը այնքան համադարտութե և համբերութեամբ տարաւ, անոնց որ կրնանք ըսել թէ Մոսկովայի ինքը այսպէս տնօրինեց և այն վիճակի մէջ դրաւ որով պիտի իրեն ներկայանար որովհետեւ այս երկար հիւանդութեան միջոցին երբէք անիկա իւր նը պատահէն չը խոտորեցաւ, միշտ իրեն մոգրին մէջ ունենալով այն երկու մեծ սկզբունքները, այն է հրաժարիլ բոլոր գուարձութիւններէ եւ ամեն ունայն բաներէ, Վյասկզուհը ներք իւր ամենախիստ ցաւին մէջ անգամ մէկ շարունակեալ արթնութե կը գործադրէր իւր զգայարանաց վերայ, և կը զրկէր զանոնք ամեն հաճելի առարկաներէ, և հարկը ստիպած ժամանակ անգամ սքանչելի ճարտարամտութեամբ զանցառութեան կը տար հեշտարար գործերը, () Ինչպիսի համար, իւր ցաւերը զինքը փափկութեամբ սպրեւել կը ստիպէին, սակայն ինքը մեծ հոգ կը տանէր կերակուրները չը խտրել, և մենք որչափ կ'աչխատէինք աղէկ միս մետաղ իւր ախորժակը բանալու, սակայն օր մը չը սաւ թէ ահա այս լաւ է, և դարձեալ եղանակին յարմար նոր պտուղ կամ տեղիք մը կը տայինք, եթէ ուտելէն վերջը հարցունէինք թէ ինչպէս էր, պարտութեամբ մը կը պատասխանէր՝ պէտք էր որ առաջ հարցանէիք, կը խոստովաւ

նիմար բնաւ չը նկատեցի, և երբ կը պատահէր որ մէկը իրեն ներկայութեանը ինչ և ինչ միմը աղէկութեանը համար զարմանք կը ցուցնէր, չը կրնար զանոր համբերել և կամ լռել, մարմնագետք կը կոչէր զանիկայ, թէպէտ և ասանք սովորական բաներ են, բայց նա կ'ըսէր թէ՝ ասիկա մէկ նշան է որ մարդիկ կերակուր կուտեն իրենց բիւրջը գոհացնելու, որ միշտ վատութիւն համարուած է, իսկ այս բանիւ մէջ չի նարգ համար, թող չէր տայ որ իր կերակուրը համեմունքերով պատրաստեն, և կամ նարքինով կամ ազոխաջրով որ կը գնար իւր ախորժակը գրգռել, թէպէտ և բնականապէս այս ամեն բաները կը սիրէր :

Վյասկանտուորեալ սահմաններում մէջ ինքզինքը հաստատելու համար իրեն առանձնութեան սկզբնաւ որով թեմէն ի վեր զգուշացած էր ստամոքսի կողմէն, և աւելու բաները կանոնի տակ դրած էր և այնպէս որ ինչ ախորժակ որ ունենար՝ երբէք կանոնէ չէր ելնէր, և ինչ բանի որ ախորժակ չուներ՝ անկէց եւս պէտք էր որ աւելու, և երբ իրեն անոր պատճառը կը հարցունէին թէ ինչո՞ւ ինքզինքը կը ստիպէր այսպէս, կը պատասխանէր, որ այն ստամոքսի անհրաժեշտ պիտոյքն է որ պէտք է տրուի և ոչ թէ աստմոքսը, հաճեցնելու է :

(Պիտի շարանախոյ) և

ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱԹ

Եթէ մարդիկներէն բիւրը խօսակցութեան մէջ հաճելի կը գտնուին, պատճառը այն է, որ իւրաքանչիւր որ աւելի կը մտածէ, թէ ինչ կերպով խօսի, քան թէ կը մտածէ թէ ուրիշներն ինչ կերպով կը խօսին, և այսպէս

ամեն որ խօսելու կը բաղձայ, քան թէ խօսի :

Վյասկանտան խիստ կարեւոր է այլոց խօսակցութեան ունկնդիր լալ, պէտք է ժամանակ տալ ուրիշներուն խօսելու, նաեւ համբերել եթէ